

Seminari de teories i recerques antropològiques avançades

2014/2015

Codi: 101256

Crèdits: 12

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia social i cultural	OT	3	0
2500256 Antropologia social i cultural	OT	4	1

Professor de contacte

Nom: Aurora González Echevarria

Correu electrònic: Aurora.Gonzalez@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent extern a la UAB

Silvia Gómez Mestre

Prerequisits

No hi ha pre-requisits

Objectius

Objectius:

Es tracta d'una assignatura de 4t curs. Els crèdits d'aquesta matèria seran obligatoris per als/les estudiants que cursin la Menció en Innovació i crítica en el coneixement antropològic. L'objectiu és analitzar les recerques i propostes teòriques i metodològiques d'especial rellevància en quatre dimensions:

- L'ús de procediments de comparació transcultural.
- L'ús exemplar de mètodes i tècniques de recerca.
- L'actual caire interdisciplinar o transdisciplinar de les investigacions.
- L'aproximació a les orientacions teòriques de disciplines de les ciències socials afins a l'Antropologia.

Objetivos

Se trata de una asignatura de 4ª curso. Los créditos de esta materia serán obligatorios para los/as estudiantes que cursen la Mención en Innovación y crítica en el conocimiento antropológico. El objetivo es analizar investigaciones y propuestas teóricas y metodológicas de especial relevancia en cuatro dimensiones:

- La utilización de procedimientos de comparación transcultural
- El uso ejemplar de métodos y técnicas de investigación
- El actual carácter interdisciplinar o transdisciplinar de las investigaciones

- La aproximación a las orientaciones teóricas de disciplinas de las ciencias sociales afines a la Antropología.

Competències

Antropologia social i cultural

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Valorar els problemes epistemològics i metodològics que comporta la dialèctica entre particularisme i comparació.
- Valorar en termes teòrics, metodològics i ètics les recerques antropològiques encaminades a objectius bàsics o orientades a la intervenció.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els codis ètics vigents al treball de camp etnogràfic.
2. Classificar i definir els diferents procediments de comparació transcultural.
3. Contextualitzar la recerca feta en relació amb l'estat de la teoria antropològica corresponent.
4. Discriminar els aspectes metodològics específics de les recerques bàsiques
5. Distingir especificitat etnogràfica i definicions teòriques de dominis i conceptes en els processos comparatius.
6. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics.
7. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
8. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
9. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència
10. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
11. Pensar críticament i intentar evitar les projeccions etnocèntriques en la construcció de teoria.
12. Reconèixer les implicacions ètiques de les recerques encaminades a objectius bàsics.
13. Reconèixer les implicacions ètiques de les relacions etnològiques entaulades durant les pràctiques de treball de camp.
14. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics
15. Resumir les característiques d'un text escrit en funció dels propòsits comunicatius
16. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

Continguts:

Els seminaris que conformen aquesta matèria constitueixen l'espai per a debats epistemològics i teòrics innovadors que permetin, juntament amb les assignatures dels àmbits temàtics especialitzats, aprofundir en la crítica del coneixement antropològic i proporcionar una primera especialització. Al **Seminari de teories i recerques antropològiques avançades es presentaran i analitzaran** orientacions teòriques generals de l'Antropologia i la seva vinculació amb les orientacions d'altres disciplines socials afins, així com investigacions antropològiques en curs que tinguin especial rellevància temàtica i metodològica. Al llarg del

curs 2014-2015 els temes centrals a desenvolupar són l'aproximació transdisciplinar a la parentalitat i la combinació de tècniques qualitatives i quantitatives en els estudis transnacionals. Es tractarà també d'introduir els diferents procediments de comparació transcultural.

Contenidos

Los seminarios que conforman esta materia constituyen el espacio para debates epistemológicos y teóricos innovadores que permitan, junto con las asignaturas de los ámbitos temáticos especializados, profundizar en la crítica del conocimiento antropológico y proporcionar una primera especialización. En el **Seminario de teorías e investigaciones antropológicas avanzadas se presentarán y analizarán** orientaciones teóricas generales de la Antropología y su vinculación con las orientaciones de otras disciplinas sociales afines, así como investigaciones antropológicas en curso que tengan especial relevancia temática y metodológica. Durante el curso 2014-2015 los temas centrales a desarrollar son la aproximación transdisciplinar a la parentalidad y la combinación de técnicas cualitativas y cuantitativas en los estudios transnacionales. Se tratará también de introducir los distintos procedimientos de comparación transcultural

PROGRAMA Y CALENDARIO PRIMERA PARTE

Introducción. Wallerstein: transnacionalismo y transdisciplinariedad.

a) Las tesis de Wallerstein: "El debate en torno a la economía política del moderno sistema-mundial" Mundo Siglo Núm. 24, Vol. VI, 2011, pp. 5-12

b) Las tesis de Wallerstein, Abrir las ciencias sociales; México, S.XXI, 1995

1º Bloque: Los límites de la disciplinariedad . Aproximación a una investigación transdisciplinar sobre parentalidad (Biología evolutiva, Hominización, Cultura, Psiquismo)

CALENDARIO

X 17 de septiembre. AGE Presentación del curso

V 19 de septiembre. División en grupos de trabajo:

I Teoría evolutiva

II Parentalidad en primates no humanos

[Todos. Parentalidad en Antropología]

III Parentalidad en Sociología y Trabajo social

IV Parentalidad en Psicología y Psicoanálisis

V 26 de septiembre, 16 horas Todos* Seminario interuniversitario sobre parentalidad UNAM/ getp-GRAFO

X 1 de octubre: Todos: lecturas de Wallerstein, 1995 y 2011

V 3 de octubre Despacho: Grupo I y Grupo II

X 8 de octubre 1ª parte AGE

2ª parte Presentación Grupos I

V 10 de octubre Despacho: Grupo III y Grupo IV

X 15 de octubre 1ª parte AGE

2ª parte Presentación Grupo II

V 17 de Octubre Tutoría abierta

X 22 de octubre 1ª parte Presentación del Grupo III

2ª parte Presentación del Grupo IV

V 24 de octubre Tutoría abierta

X 29 de octubre 1ª parte AGE

2ª parte: Todos: cap. del libro de Rodrigo Díaz Cruz, Universidad Autónoma Metropolitana-Iztapalapa, México, Los lugares de lo político, los desplazamientos del símbolo, UAM/Gedisa, 2014

V 31 de octubre 16 horas. Todos* Seminario interuniversitario sobre parentalidad UNAM/ getp- GRAFO.

5 de noviembre: Mesa Redonda en torno al libro de Rodrigo Díaz Cruz, con participación del autor

V 7 de noviembre Todos Discusión sobre la parentalidad desde la antropología y disciplinas afines

16 horas Todos * Conferencia de Jùlia Vich, UAB y Universidad de Maastricht: Las familias transnacionales en los procesos de adopción internacional .Seminario permanente del Grup de Recerca en Antropologia Fonamental i Orientada (GRAFO) (pte de confirmación)

*Por su horario, la asistencia a las conferencias de los viernes por la tarde no es obligator

- ENTREGA de un ensayo con reflexiones epistemológicas y metodológicas sobre parentalidad de alrededor de 5 pp.en los 15 días siguientes.

Anexo

Seminario Permanente sobre Parentalidad Humana. Sesiones de septiembre y octubre de 2014 .Instituto Investigaciones Antropológicas Universidad Nacional Autónoma de México y getp/GRAFO . Universitat Autònoma de Barcelona

Viernes, 26 de septiembre de 2014, 16 horas

- Paloma Fernández Rasines, Universidad Pública de Navarra, "Formas de coparentalidad y custodia compartida. Consecuencias de los cambios legislativos en España".
- Irina Casado, UAB "El Estado noruego como responsable último de los cuidados parentales".
- 31 de octubre de 2014, 16 horas
- Eli Imaz, Universidad del País Vasco "Representaciones asociadas a la homoparentalidad".
- María Isabel Jociles, Universidad Complutense de Madrid , "Representaciones asociadas a la monoparentalidad".

PROGRAMA SEGONA PART (12 de noviembre 2014 al 16 de gener 2015)

2on bloc. De la frontera al transnacionalisme

1. Del microanálisis a la antropología transnacionalista
2. La noción de frontera

-La frontera política i legal: la construcció social i cultural de les fronteres (s. XIX-XX)

-Frontera rígida versus frontera porosa

-Frontera literal versus frontera aliteral

-De la frontera perifèrica a la frontera centre:

-De les relacions transfrontereres al transnacionalisme: la mobilitat i la globalització com a paradigma (s. XX-XXI)

3. Fronteres sense fronteres: noves liminalitats en espais comuns?

-Noció de comunitat

-Noció de xarxes socials

-Noció de cultura deterritorialitzada i cultura reterritorialitzada

-Noció d'identitat transnacional

4. Xarxes socials, noves tecnologies i comunitats en espais virtuals (s.XXI.....)

Metodologia

Tipus: Autònomes

Elaboración de ensayos individuales que sintetecen de manera crítica los grandes temas discutidos durante el curso, incluidos los presentados por los distintos grupos	40	1,6	RA311, RA007, RA008, E05.02, E05.03, E05.06, E09.02	• Modifica • Elimina
Lectura individual de textos para su debate posterior en grupo y su exposición en el aula	60	2,4	RA041, RA029, RA005, RA007, RA075, E05.02, E05.06, E09.02	• Modifica • Elimina
Lectura individual de textos y síntesis de temas básicos y/o problemáticos para su discusión en el aula	50	2	RA311, RA041, RA029, RA005, RA007, E05.02, E05.06, E09.03	• Modifica • Elimina

Tipo: Dirigidas

Asistencia a conferencias, con preparación previa a la orientación teórica y discusión posterior	18	0,72	RA029, RA160, RA059, RA075, E05.02, E05.07, E09.03	• Modifica • Elimina
Clases teóricas , discusión de lecturas comunes y prrsentación de trabajos de grupo	45	1,8	RA041, RA160, RA059, RA008, RA075, E05.03, E05.06	• Modifica • Elimina
Propuesta de lecturas a realizar por cada grupo, en su contexto disciplinar, y articulación con las lecturas realizadas por los otros grupos	13	0,52	RA041, RA160, RA075, E05.02, E05.06, E09.01, E09.02, E09.03	• Modifica • Elimina
Propuesta de los textos de lectura general, en su contexto teórico y metodológico	12	0,48	RA041, E05.02, E05.06, E09.01, E09.02, E09.03	• Modifica • Elimina
Tutorías por grupo	12	0,48	RA029, RA160, RA075, E05.02, E05.06, E09.01	• Modifica • Elimina
Tipo: Supervisadas				
Elaboración de trabajos de grupo y preparción de un ppt o de un documento audiovisual para su presentación en el aula	50	2	RA311, RA041, RA007, RA059, RA008, RA075, E05.06, E09.03	• Modifica • Elimina

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Assistència a conferències, amb preparació prèvia a l'orientació teòrica i discussió posterior	18	0,72	1, 4, 7, 9, 11, 13, 14
Classes teòriques, discussió de lectures comunes i presentació de treballs de grup	45	1,8	1, 3, 6, 7, 12, 14, 16
Proposta de lectures a realitzar per cada grup, en el seu context disciplinar i articulació amb les lectures realitzades pels altres grups	13	0,52	2, 3, 4, 5, 11, 14, 16
Proposta dels textos de lectura general, en el seu context teòric i metodològic	12	0,48	2, 3, 4, 5, 11, 16
Tutories per grup	12	0,48	1, 2, 3, 4, 9, 14
Tipus: Supervisades			
Elaboració de treballs de grup i preparació d'un ppt o d'un document audiovisual per a la presentació a l'aula	50	2	6, 7, 10, 14, 16
Tipus: Autònomes			
Elaboració d'assajos individuals que sintetitzin de manera crítica els grans temes discutits al llarg del curs, inclosos els presentats pels diferents grups.	15	0,6	3, 4, 5, 6, 8, 10, 12
Lectura individual de textos i síntesi de temes bàsics i/o problemàtics per a la discussió a l'aula	40	1,6	4, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16
Lectura individual de textos per al seu debat posterior en grup i exposició a l'aula.	45	1,8	3, 4, 5, 8, 9, 14, 15, 16

Avaluació

Avaluació

En tractar-se d'un seminari, amb un nombre alt de crèdits, la presència i la participació són obligatòries. Tanmateix, el propòsit és subdividir el grup de manera que cada estudiant no hagi de romandre sis hores setmanals a l'aula, maximitzant el temps dedicat a la lectura i a la reflexió personal o en grup. S'accepta un màxim d'un 30% de no assistències que cobriran qualsevol tipus d'incidència. Per a l'avaluació es tindrà en compte:

1. La lectura dels textos proposats amb caràcter general, que d'acreditarà amb el lliurament d'un breu comentari en la sessió en què es discuteixin. El comentari ha d'incloure punts que se seleccionaran per a la discussió col·lectiva. Atès que es tracta d'un instrument per al debat, no s'acceptarà el lliurament fora de la sessió corresponent (20%).
2. La presentació per part de cada subgrup dels treballs realitzats sobre els textos per a desenvolupar el tema que els hi correspongui, preparada en PowerPoint o en un document audiovisual (30%).

3. La realització d'un assaig individual sobre cada un dels blocs, que es presentarà 15 dies després d'acabada la discussió del bloc al seminari (50%).

Evaluación

Tratándose de un seminario, con un número alto de créditos, la presencia y participación son obligatorias. Sin embargo el propósito es subdividir el grupo de manera que cada estudiante no tenga que permanecer seis horas semanales en el aula, maximizando el tiempo dedicado a la lectura y a la reflexión personal o en grupo. Se acepta un máximo de un 30% de no asistencias que cubrirán cualquier tipo de incidencia. Para la evaluación se tendrá en cuenta:

1. La lectura de los textos propuestos con carácter general, que se acreditará con la entrega de un pequeño comentario en la sesión en la que se discutan. El comentario debe incluir puntos que se seleccionan para la discusión colectiva. Puesto que se trata de un instrumento para el debate, no se aceptará la entrega fuera de la sesión correspondiente (20%).
2. La presentación por parte de cada uno de los subgrupos de los trabajos realizados sobre los textos para desarrollar el tema que les corresponda, preparada en PowerPoint o en un documento audiovisual (30%).
3. La realización de un ensayo individual sobre cada uno de los bloques, que se presentará 15 días después de terminada la discusión del bloque en el seminario (50%)

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
La lectura dels textos proposats amb caràcter general s'acreditarà amb el lliurament d'un breu comentari en la sessió en què es discuteixin	20%	10	0,4	3, 4, 8, 9, 10, 11, 15, 16
Presentació dels treballs realitzats pels subgrups	30%	15	0,6	3, 4, 5, 8, 9, 14, 15, 16
Realització d'un assaig individual sobre cada un dels blocs, que es presentarà 15 dies després d'acabada la discussió del bloc al seminari	50%	25	1	3, 4, 5, 6, 8, 10, 12

Bibliografia

1. General

San Román, T. 2009. "Sobre la investigación etnográfica", *Revista de Antropología Social*, 2009, 18. 235-260. "Comentario": 261-263, "Comentario al comentario": 265-266.

San Román, T. 2006 "¿Acaso es evitable? El impacto de la Antropología en las relaciones e imágenes sociales" *Revista de Antropología Social* 2006, 15 373-410.

1. Investigaciones transdisciplinares

Casado, I. "Representacions i practiques entorn de la salut entre la població marroquina de Catalunya" en Casado, I. Sanjuan, L., Grau, J. Eds. *Asistencia Sanitaria en Contextos Interculturales. Materiales Formatius*

per a professionals sanitaris. Suport digital. Edició de la direcció General de Salut Pública de la Generalitat de Catalunya i Grup de Recerca en Antropologia Fonamental i Orientada (GRAFO), Universitat Autònoma de Barcelona, 2010, cap. 8.2. En www.grafo.cat

Díaz, A.; Barruti, M. & Doncel, C.: *Les línies de l'èxit? Naturalesa i extensió del consum de cocaïna a Barcelona*, Barcelona, Ajuntament-Laboratori de Sociologia ICESB, 1992.

Geary, D.C. y Flinn, M.V.2011, "Evolution of Human Parental Behavior and the Human Family" *Parenting: Science and Practice*, 1:1-2, 5-61

Goody, E.N. 1969 *Parenthood and Social Reproduction, Forestry and Occupational Roles in West Africa*. Cambridge U.P.

Martin, C. 2003, "La parentalidad. Controversias en torno a un problema público", París, *La Teoría*, 7.

Pérez Ramos, Hernán, 2012 "La falsa sonrisa del delfín y nuestras neuronas espejo", *Evolución* 7 (2) 55-71

<http://www.sesbe.org/sites/sesbe.org/files/eVOLUCION-7%282%29.pdf>

Pino, Rafael del 2012 . "Tres preguntas claves sobre la evolución del hombre. Una conversación pública con Francisco J. Ayala", *Evolución* 7 (2) :11-32 (2012)

<http://www.sesbe.org/sites/sesbe.org/files/eVOLUCION-7%282%29.pdf>

Solis Ponton, L. 2004 *La parentalidad. Desafío del tercer milenio. Homenaje internacional a Serge LeVobici. México. Manual Moderno.*

San Román Espinosa, T. y González Echevarría, A.2010 "Notas sobre la relación de algunos grupos de inmigrantes con el sistema sanitario catalán", *Simposium Internacional "Alterità in casa. Flussi migratori, turistici e culture locale oggi. Casi europei e latino-americani a confronto"*, Universidad de Palermo, Italia. Octubre

Snow, C.P. 1959*Las dos culturas*. Ediciones Nueva Visión

Wallerstein, I *Abrir las ciencias sociales*; México, S.XXI, 1995

Wallerstein, I 2003"Anthropology, Sociology and Other Dubious Disciplines", *Current Anthropology* Volume 44, Number 4, August-October

Wallerstein, I.: 2011 "El debate en torno a la economía política del moderno sistema-mundial" *Mundo Siglo* Núm. 24, Vol. VI, , pp. 5-12

1. Comparación transcultural

Glazer, B.G. 1965The Constant Comparative Method of Qualitative Analysis" *Social Problems*, Vol. 12, No. 4 (Spring, 1965), pp. 436-445

González Echevarría, A. 1990 *Etnografía y comparación. La investigación intercultural en Antropología*. Bellaterra, Publicaciones de Antropología Cultural de la UAB, : pp. 19-53 y 95-115.

Grau J. 2010 "La circulación de menores desde una perspectiva transcultural", en V.Fons, A.Piella y M. Valdés, eds. *Procreación, crianza y género. Aproximaciones antropológicas a la parentalidad*. Barcelona, PPU.

Mummert, G.2010 "La crianza a distancia: representaciones de la maternidad y paternidad transnacionales en México, China, Filipinas y Ecuador" ", en V.Fons, A.Piella y M. Valdés, eds. *Procreación, crianza y género. Aproximaciones antropológicas a la parentalidad*. Barcelona, PPU

Nadel, S.F. 1952 "Witchcraft in Four African Societies: An Essays in Comparison" *American Anthropologist*, New Series, vol, 54, 1: 18

Tylor, E.B. 1889 "On a Method of Investigating the Development of Institutions; Applied to Laws of Marriage and Descent": *The Journal of the Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*, Vol. 18(1889), pp. 245-272

d) Estudios transnacionales

Appadurai, A 1991 "Global ethnoscares. Notes and Queries for a transnational anthropology" en Fox, R (eds) *Recapturing Anthropology Works in Present*. Sta Fe, School of America Research Press.

Brettell, C 2003 *Anthropology and Migration. Essays on Transnationalism, Ethnicity, and Identity*. USA: Alatamira press.

Clavin, P 2005 "Defining transnationalism", *Contemporary European History*, 14 (4): 421-439

Donnan, H & Thomas M Wilson 1994 An anthropology of frontiers in boarder approaches. Anthropological perspectives on frontiers. New York: University Press of America

Faist, T 2010 "Towards Transnational Studies: World Theories, Transnationalisation and Changing Institutions", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36 (10):1665-1687

Fog Olwig, K 2003 "Transnational" socio-cultural systems and Ethnographic research: views from an extended field site", *International Migration Review*, 37 (3): 787-811

Levitt, P & Glick Shiller, N 2004 "Conceptualizing simultaneity: A transnational social field perspective in society", *International Migration Review*, 38 (3): 1002-1039

Levitt, P & Jaworsky, B. N. 200) "Transnational Migration Studies: past developments and future trends", *Annual Review of Sociology*, 35, pp. 129-156

Neira, Y 200) "Teoría transnacional: revisitando la comunidad de los antropólogos", *Política y Cultura*, núm. 23, pp. 181-194

Portes, A 1997 *Globalization from below: the rise of transnational communities*, USA: Princeton University

Szanton Blanc, C; Basch, L; Glick Shiller, N 199) "Transnationalism, Nation-State and Culture", *Current Anthropology*, 36 (4): 683-686

Wimmer, A & Glick Shiller, N 200) "Methodological Nationalism, The Social Sciences, and The Study of Migration: an essay in Historical Epistemology", *International Migration Review*, 37 (3): 576-610